

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Władysław Pawlak
Sędziowie:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.) SSA Marek Boniecki
Protokolant:	st.sekr.sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 13 października 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa Przedsiębiorstwa (...)

Sp. z o.o. w J.

przeciwko M. P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 22 października 2014 r. sygn. akt IX GC 437/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od pozwanego M. P. na rzecz strony powodowej Przedsiębiorstwa (...) Sp. z o.o. w J. kwotę 2 700zł (dwa tysiące siedemset złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.**

SSA Grzegorz Krężolek SSA Władysław Pawlak SSA Marek Boniecki

Sygn. akt : I ACa 873 /15

UZASADNIENIE

Przedsiębiorstwo (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w J. , składając pozew w postępowaniu upominawczym , domagała się zasądzenia od pozwanego M. P. kwoty 151 635, 88 złotego z ustawowymi odsetkami od dnia 19 listopada 2013r. Wniosła także o obciążenie przeciwnika procesowego kosztami postępowania.

Uzasadniając żądanie wskazała, że strony łączyła umowa o roboty budowlane w ramach której pozwany miał zrealizować na rzecz powódki, jako jej podwykonawca, prace o wartości połowy uzgodnionego, w kosztorysie ofertowym ich zakresu, która stanowiła równowartość 297 699, 48 złotego. Po wykonaniu części prac pozwany wystawił fakturę na sumę 246 000 złotych, którą powódka zapłaciła, podobnie jak fakturę końcową, wystawioną po obopólnym przyjęciu kosztorysu powykonawczego, przygotowanego przez pozwanego, na kwotę 175 754, 54 złotego.

Zgodnie z umową, w trakcie realizacji robót pozwany był uprawniony do pobierania kruszywa u podmiotu trzeciego, a jego wartość miała być odliczona od wynagrodzenia podwykonawcy. Wartość tego materiału zamknęła się wartością 151 635,88 złotego.

W dniu 18 listopada 2013r pracownica powódki przez omyłkę przelała tę sumę na konto M. P.. Po jej zauważeniu spółka zwróciła się do byłego kontrahenta o jej zwrot. Ten pierwotnie go deklarując, ostatecznie pieniędzy nie zwrócił twierdząc, że suma ta stanowi część należności, za roboty, które na rzecz powódki wykonał ponad pierwotnie umownie uzgodniony ich zakres.

Nakazem zapłaty z dnia 28 kwietnia 2013r, wydanym w postępowaniu upominawczym, Sąd Okręgowy w Krakowie uwzględnił żądanie pozwu w całości.

W sprzeciwie od niego M. P. zakwestionował nakaz w całości i domagał się oddalenia powództwa oraz obciążenia strony przeciwnej kosztami postępowania,

Przyznając fakt zawarcia pomiędzy stronami umowy o roboty budowlane z dnia 20 lipca 2013r, wskazał, że bliższe ich określenie zostało dokonane w stanowiącym załącznik kosztorysie ofertowym, a z których miał wykonać połowę ich zakresu rzeczowego.

Nie przeczył także wystawieniu przez siebie faktury nr (...) na kwotę łączną 246 000 złotych / brutto /, obejmującej wynagrodzenie za część prac ani też tego, że strona powodowa po dokonaniu potrąceń z tytułu pobranego materiału należność określoną tym dokumentem zapłaciła, podobnie jak i fakturę końcową na sumę 175 754,54 złotego.

Podnosił jednak, że spółka z J. nie może skutecznie dochodzić od niego kwoty o jakiej stanowi żądanie pozwu albowiem wykonał na rzecz powódki roboty dodatkowe na poczet wynagrodzenia za które zaliczył przekazaną mu przez powódkę sumę. W tej sytuacji ocenił, że żądanie jej zwrotu, sformułowane w pozwie nie jest usprawiedliwione. Wartość robót dodatkowych miała potwierdzać dołączona do sprzeciwu faktura nr (...), która nosiła datę o jeden dzień wcześniejszą aniżeli dzień wniesienia przez pozwanego środka zaskarżenia.

Wyrokiem z dnia 22 października 2014r, Sąd Okręgowy w Krakowie :

- zasądził od pozwanego M. P. na rzecz strony powodowej Przedsiębiorstwa (...) - spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J., kwotę 151 635, 88 złotego z ustawowymi odsetkami od dnia 17 stycznia 2014r [pkt I],

W pozostałej części powództwo oddalił [pkt II],

- zasądził od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 11 199 złotych tytułem kosztów procesu [pkt III sentencji wyroku]

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia :

W dniu 20 lipca 2013r strony zawarły umowę na podstawie której M. P. jako podwykonawca Przedsiębiorstwa (...) - spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w J., miał zrealizować prace w ramach zadania inwestycyjnego pod nazwą(...)I. gmina Ż..”

Zgodnie z umową miało to być 50 % ogółu robót ustalonych w kosztorysie ofertowym, a wobec tego wartość tych prac zamykała się w kwocie 297 699, 48 złotego.

Strony uzgodniły , że pozwany niezbędny dla robót materiał w postaci kruszywa /pospólki/, będzie odbierał u podmiotu trzeciego- Przedsiębiorstwa Produkcji (...) SA w R. - Zakład (...), a jego wartość będzie później , w ramach wzajemnych rozliczeń stron odjęta od ogólnej kwoty wynagrodzenia podwykonawcy.

Wartość pobranego przez niego materiału to 151 635, 88 złotego , którą to należność wobec spółki z R. , powódka zapłaciła w całości.

Po wykonaniu części prac M. P. wystawił w dniu 31 sierpnia 2013r fakturę częściową nr (...) (...) na sumę 246 000 złotych , która po potrąceniu wskazanej wyżej wartości materiału powódka zapłaciła , przelewając pozwanemu sumę 94 364, 12 złotego.

W dniu 10 października 2013r , pozwany przesłał powódce drogą elektroniczną projekt kosztorysu powykonawczego , który po weryfikacji przez reprezentującego w relacjach z M. P. , stroną powodową J. G. został przez strony obustronne zaaprobowany i podpisany w dniu 25 października 2013r w siedzibie spółki. W tym samym dniu pozwany wystawił fakturę końcową nr 22/11/ 2013 na kwotę 175 754, 54 zł , która została w całości przez zamawiającą zapłacona.

Wszystkie roboty związane z zadaniem inwestycyjnym pod nazwą „(...)w I. gmina Ż.” zostały odebrane przez inwestora - Powiat (...).

Jak ustala dalej Sąd I instancji , dwa dni przed podpisaniem przez pozwanego i reprezentanta strony powodowej kosztorysu powykonawczego pracownik spółki , K. G. , omyłkowo przelała na konto bankowe M. P. sumę obecnie dochodzoną pozwem – 151 635 , 88 złotego. Po zorientowaniu się w omyłce powódka wezwała pozwanego do jej zwrotu. W odpowiedzi M. P. w drodze rozmowy telefonicznej z J. G. , potwierdził ją i zapowiedział przejazd celem podjęcia rozmów co do zwrotu tej sumy.

Później jednak odmówił jej zwrotu, wobec kolejnych wezwań skierowanych przez powodową spółkę.

W rozważaniach prawnych Sąd I instancji ocenił żądanie strony powodowej jako usprawiedliwione w zasadniczej części.

Stanął na stanowisku, odwołując się do postanowień umowy stron z 20 lipca 2013r oraz treści innych dokumentów rozliczeniowych , a także zeznań świadków , których relacje uznał za wiarygodne , że roboty jakie na podstawie umowy zobowiązał się zrealizować pozwany , odpowiadały połowie ogółu prac jakie przyjęła na do wykonania spółka z J. wobec inwestora - Powiatu (...).

Ta część prac została prawidłowo rozliczona na podstawie faktur : częściowej i końcowej wystawionej przez podwykonawcę.

Sąd I instancji uznał przy tym , że pozwany wbrew swojemu obowiązkowi nie dowiódł w sporze , że powódka zlecała mu jakiegokolwiek roboty dodatkowe , wobec czego na ich poczet nie mógł on skutecznie zaliczyć sumy dochodzonej pozwem , która jedynie omyłkowo została przelana na jego konto.

W szczególności nie dowiódł okoliczności faktycznych w oparciu o które mógłby, w sposób usprawiedliwiony twierdzi , że jest uprawniony do zaliczenia tej kwoty - 151 635, 88 zł - na poczet swojej należności z tytułu zrealizowanych prac dodatkowych.

W tym kontekście Sąd Okręgowy zwrócił uwagę , że nie może być dowodem wykonania tych robót za które M. P. nietrafnie traktuje tę część prac w ramach zadania inwestycyjnego , które miała zrealizować sama powódka , faktura nr (...) z dnia 29 kwietnia 2014r , która jest jedynie dokumentem finansowo - rozliczeniowym i nawet zaksięgowana stanowi jedynie potwierdzenie faktu jej wystawienia nie potwierdzając dokonania czynności za które określa należność. Zaakcentował przy tym jeszcze , iż ten dokument nie został pozytywnie zweryfikowany jako odnoszący się do konkretnych robót przez umocowanych przedstawicieli Przedsiębiorstwa (...) spółki z o. o. w J..

Wobec powyższej oceny uznał , że powódka zasadnie domaga się zwrotu tej kwoty od byłego kontrahenta jako świadczenia spełnionego w sytuacji gdy nie była do tego zobowiązana.

Ustalając początkowy termin płatności przez M. P. odsetek od niej, Sąd I instancji uznał , że datą tą jest 17 stycznia 2014r a nie jak chciała tego powódka data wcześniejsza [19 listopada 2013r].

Wskazał , iż w opóźnieniach w zwrocie sumy żądania głównego pozwany jest po upływie terminu 7 dni jaki powódka określiła dłużnikowi do jego spełnienia, w wezwaniu o zwrot , skutecznie doręczonym byłemu kontrahentowi w dniu 9 stycznia 2014r .

Z tej przyczyny , w tej części powództwo zostało oddalone.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 98 §1 i 3 kpc.

W apelacji od rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego M. P. , obejmując jej zakresem jego całość , domagał się wydania orzeczenia kasatoryjnego i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Środek odwoławczy został oparty na zarzucie naruszenia prawa procesowego , w sposób mający istotny wpływ na wynik sprawy , a to art. 217 §1 , 227 i 237 kpc.

Jego realizacji skarżący upatrywał w decyzjach procesowych Sądu I instancji o oddaleniu zgłoszonych przez niego wniosków o :

- przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka S. W.,
- zobowiązanie strony przeciwnej do przedłożenia obmiaru robót wykonanych przez pozwanego oraz
- dopuszczenie dowodu z opinii biegłego dla stwierdzenia rzeczywistego zakresu tych prac , które zrealizował apelujący.

W jego ocenie nie uwzględnienie tych wniosków przez Sąd spowodowało , że nie był on w stanie wykazać , że zatrzymana przez niego kwota była mu sumą należną z tytułu zapłaty za realnie wykonane prace.

W motywach apelacji M. P. podniósł , że oddalenie tych wniosków w praktyce uniemożliwiło mu dowiedzenie trafności jego stanowiska procesowego , co w sytuacji , gdy równocześnie Sąd oparł swoją ocenę roszczenia strony powodowej na wniosku prawnym , iż pozwany nie dowiódł , że wykonał prace dodatkowe za które częścią zapłaty miała być zatrzymana przez niego suma 151 635, 88 zł ,a kwota wskazana w fakturze z dnia 29 kwietnia 2014r znajduje rzeczywiste odzwierciedlenie w wartości wykonanych robót.

W tych okolicznościach oddalenie tych wniosków świadczy, jego zdaniem, o jednostronności postępowania Sądu i o braku obiektywizmu w rozstrzyganiu sporu stron, którą dodatkowo potwierdzają pejoratywne określenia użyte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku , w ramach oceny zeznań pozwanego.

Odpowiadając na apelację strona powodowa domagała się jej oddalenia jako pozbawionej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenia przeciwnika procesowego kosztami postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację, Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy pozwanego nie jest zasadny i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności zauważyć należy , że zakresem apelacji pozwany objął całość wyroku z dnia 22 października 2014r pomimo , że w części powództwo strony przeciwnej zostało oddalone [pkt II sentencji orzeczenia]

W tym zakresie apelacja podlega oddaleniu dlatego , że skarżący nie miał gravamen w zaskarżeniu wyroku z dnia 22 października 2014r.

O ile obejmuje ona pozostała część wyroku Sądu niższej instancji przyczyną jej oddalenia jest nietrafność stawianego zarzutu apelacyjnego.

Sprowadza się on do zakwestionowania decyzji procesowych o oddaleniu złożonych przez pozwanego wniosków dowodowych.

Wbrew jednak takiej ocenie wyrażonej przez skarżącego stanowisko Sądu I instancji, które prowadziło do podjęcia tych decyzji należy podzielić.

W odniesieniu do wniosku o przeprowadzenie dowodu z zeznań świadka S. W. należy wskazać, że pierwotnie dowód ten został dopuszczony / por k. 181 akt / ale następnie postanowienie to zostało zmienione, wobec treści wyjaśnień S. W., który będąc w trakcie procesu inwestycyjnego inspektorem nadzoru ze strony inwestora - Powiatu (...), w piśmie wyjaśniającym, skierowanym do Sądu jednoznacznie stwierdził, że na temat okoliczności doniosłych dla rozstrzygnięcia; relacji umownych stron i zakresu robót wykonywanych przez M. P. nie ma żadnych informacji / por. k. 190 akt/

Wobec treści tego oświadczenia, przy uwzględnieniu treści przepisu art 227 kpc, zgodnie z którym przedmiotem dowodu są fakty mające dla rozstrzygnięcia istotne znaczenie, Sąd I instancji miał prawo ocenić składanie zeznań przez tę osobę nie wniesie nic istotnego do sprawy, a wobec tego ta relacja jest zbędna i z tej przyczyny wniosek pozwanego o jej przesłuchanie oddalić.

Kwestionując decyzję procesową o oddaleniu przez Sąd wniosku o zobowiązanie spółki z R. do przedstawienia dokumentu obmiaru robót, które miał wykonać pozwany, apelujący nie zwraca uwagi na fakt, że okoliczności ujawnione w sprawie wbrew jego stanowisku nie potwierdzają by pozwana dokonywała takiego obmiaru, który miałby przybrać taką formę.

Z ustaleń wynika, że kosztorys powykonawczy przygotował pozwany M. P., a z treści zeznań reprezentanta powódki w relacjach umownych z nim, J. G. wynika, że weryfikacji z punktu widzenia rzeczywistego rozmiaru prac była poddawana faktura częściowa na kwotę łączną 246 000 złotych. Taka weryfikacja dotyczyła także, chociaż tylko niektórych, robót wskazanych w kosztorysie powykonawczym, zaznaczając, iż wszystkie one [np. realizacja ław fundamentowych] została rozliczona przy obopólnej zgodzie, w oparciu o sam kosztorys, fakturami za które powódka zapłaciła.

Świadek nie potwierdzając tego, że proces sprawdzenia przybrał formę dokumentu autorstwa przedstawicieli strony powodowej, stanowczo, jako niewiarygodny ocenił dokument faktury wystawionej przez pozwanego w dniu 29 kwietnia 2014r / por. zapis dźwiękowy relacji świadka na rozprawie w dniu 30 lipca 2014r minuty 25 do 45- k. 182-184 akt/

Wobec tego, przy braku potwierdzenia, że pozwana dokonywała samodzielnych obmiarów prac wykonanych przez apelującego w ramach ostatecznego rozliczenia żądanie przedłożenia tego dokumentu było niezasadne i trafnie zostało przez Sąd I instancji nieuwzględnione. Decyzja ta była tym bardziej zasadna, w świetle relacji samego pozwanego przesłuchiwanego w charakterze strony.

M. P. nie wspomina o takim obmiarze, przedstawicielowi pozwanej przypisując autorstwo kosztorysu powykonawczego, podstawy do wystawienia faktury z 29 kwietnia 2014r upatrując w bliżej nieokreślonym, mającym miejsce poza umową porozumieniu stron w zakresie płatności za prace rzeczywiście zrealizowane, porozumieniu, którego nie potwierdza treść jakiegokolwiek innego dowodu zgromadzonego w sprawie / por k. 193 akt, zapis dźwiękowy zeznań pozwanego na rozprawie w dniu 22 października 2014r, minuty 5 do 30/

Nie ma też racji pozwany, gdy w ramach stawianego zarzutu, neguje oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego.

Jedynym dowodem za pomocą którego pozwany starał się wykazać, iż suma dochodzona pozwem jest mu należna, była załączona do sprzeciwu od nakazu zapłaty faktura z dnia 29 kwietnia 2014r nr 14/ 4 / 2014 / k. 144 akt / W jej ramach, w miejsce wskazania robót za które należna byłaby M. P. kwota brutto 239 691, 60 zł, zawarto generalny opis zadania inwestycyjnego w ramach którego realizował on prace jako podwykonawca strony powodowej.

Także w motywach sprzeciwu czy później prezentowanego w postępowaniu rozpoznawczym stanowiska, pozwany zaniechał szczegółowego wskazania rodzaju oraz ilości tych prac, które miałby zrealizować ponad ten ich zakres, za który wynagrodzenie otrzymał od drugiej strony w ramach zapłat za fakturę częściową czy końcową.

W tych okolicznościach, przy braku nawet twierdzeń powoda opisujących zrealizowane roboty ich ilość, rodzaj a także miejsce realizacji, sięganie po opinię biegłego mającego ustalić jaki był rzeczywisty rozmiar wykonanych robót było nieuzasadnione,

Opinia biegłego nie jest bowiem środkiem za pomocą którego strona ma poszukiwać okoliczności faktycznych ale służy ona ich ocenie przez pryzmat określonej dziedziny wiedzy, w której ekspert jest specjalistą. Dowód ten ma wspomóc Sąd przez pryzmat wiedzy specjalistycznej w prawidłowej ocenie faktów doniosłych dla rozstrzygnięcia, faktów na które strona powołuje się i ich dowodzi w sporze.

Wskazane przyczyny decydują o uznaniu, że stawiany w apelacji zarzut procesowy nie jest uzasadniony.

Brak dalszych, podważających sposób oceny zgromadzonych w sprawie dowodów, a także tych wymierzonych w kompletność ustaleń czy też ich zgodność z treścią materiału procesowego ma tę konsekwencję, iż ustalenia, które Sąd I instancji uczynił podstawą wydanego wyroku, jako niewadliwe, Sąd II instancji przyjmuje za własne.

Wydając go Sąd Okręgowy nie dopuścił się także naruszenia prawa materialnego.

Podzielając wyrażone w uzasadnieniu rozstrzygnięcia poddanego kontroli instancyjnej stanowisko prawne Sądu I instancji wskazać należy, że w postępowaniu pozwany nie dowiódł, że zrealizował na rzecz strony powodowej prace dodatkowe, w wartości których upatrywał podstawy do zatrzymania kwoty dochodzonej pozwem, która omyłkowo została przelana na jego konto.

Należy także zauważyć, że jak wynika z ustaleń, pierwotnie, po zauważeniu pomyłki, M. P. deklarował jej zwrot, którego to zamiaru zaniechał dopiero później, powołując się na fakt wykonania szerszych zakresowo od uzgodnionych umownie prac na poczet zapłaty za które sumę tę zatrzymuje.

Wobec tego, skoro jak trafnie uznał Sąd I instancji, iż po ostatecznym rozliczeniu umówionych prac, dysponowanie przez pozwanego należącą do powódki kwotą 151 635, 88 złotego nie miało żadnej podstawy prawnej. Zatem domaganie się przez powódkę jej zwrotu było usprawiedliwione.

Z podanych wyżej przyczyn, w uznaniu apelacji za nieuzasadnioną, Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd II instancji orzekł na podstawie art. 98 §1 i 3 kpc w zw z art. 108 §1 i 391 §1 kpc, stosując wynikającą z tej normy, dla wzajemnego rozliczenia stron z tego tytułu, zasadę odpowiedzialności za wynik sprawy.

Kwota należna z tego tytułu powódce od przeciwnika procesowego, zważywszy na wartość przedmiotu zaskarżenia, wyczerpując się w wynagrodzeniu profesjonalnego jej pełnomocnika, będącego radcą prawnym, została ustalona na podstawie §6 pkt6 w zw z §12 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia MS w sprawie opłat za czynności radców prawnych [...] z dnia 28 września 2002r [jedn. tekst DzU z 2013 poz.490]

SSA Grzegorz Krężolek SSA Władysław Pawlak SSA Marek Boniecki